

- ‘મારી ભાષાસજ્જતા’ વિભાગમાં વિદ્યાર્થીની ભાષાસજ્જતાનો વધારે વિકાસ થાય. અગાઉના ધોરણમાં ભણેલી બાબતોનું દટીકરણ થાય તે માટે વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ મૂકવામાં આવી છે. સંજ્ઞા, સર્વનામ, સમાનાર્થી શબ્દો, વિરોધી શબ્દો, વિરામચિહ્નો જેવી વ્યાકરણને લગતી બાબતો સરળ રીતે પ્રવૃત્તિરૂપે મૂકવામાં આવી છે. વિદ્યાર્થીઓને વ્યાકરણના નિયમો કે બંધારણની કોઈ પણ સૂચના વિના આ તમામ પ્રવૃત્તિ કરે તેવી રીતે પ્રવૃત્તિ મૂકવામાં આવી છે. શિક્ષકો એ જરૂર પડ્યે માત્ર સમજણ આપી વિદ્યાર્થીઓ જાતે જ આ પ્રવૃત્તિ કરે તેવો આગ્રહ રાખવો.

પ્રશ્ન-1 શબ્દકોશનો ઉપયોગ કરીને નીચેના શબ્દોને ક્રમમાં ગોઠવો.

(1) ચબૂતરો, પર્વત, નદી, રૂપિયો, વાયદો, ચમન

(1) _____	(2) _____	(3) _____
(4) _____	(5) _____	(6) _____

(2) મફત, વિચાર, માછલી, નિશા, આશા, કુદરત

(1) _____	(2) _____	(3) _____
(4) _____	(5) _____	(6) _____

(3) આનંદ, અવની, ઐશ્વર્ય, અંજળ, ઓજસ, એરણ

(1) _____	(2) _____	(3) _____
(4) _____	(5) _____	(6) _____

(4) ગૌરી, ગુંજન, ગુલાબ, ગ્રીષ્મ, ગૃહ, ગાજર

(1) _____	(2) _____	(3) _____
(4) _____	(5) _____	(6) _____

(5) ક્યારી, ક્ષાર, ક્ષત્રિય, ક્રમ, ક્વાંટ, ક્ષમા

(1) _____

(2) _____

(3) _____

(4) _____

(5) _____

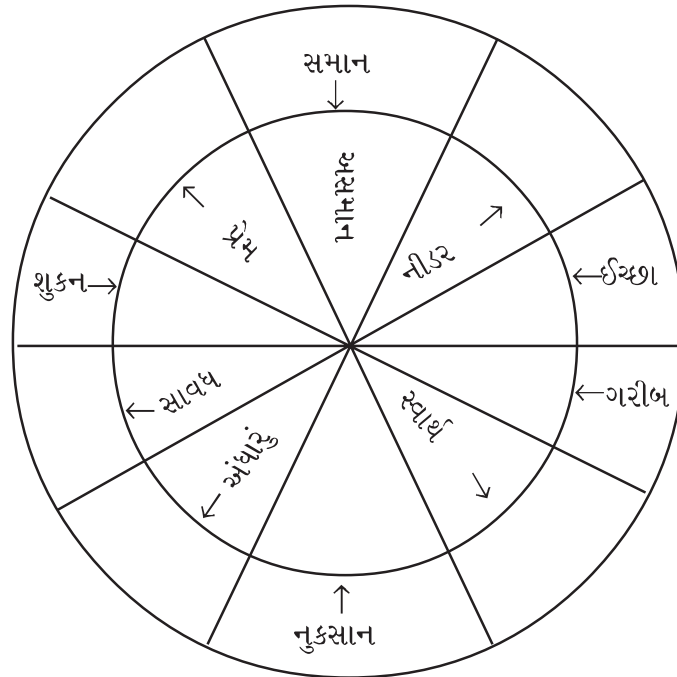
(6) _____

પ્રશ્ન-2 કોષ્ટકની બાજુમાં આપેલ શબ્દોના સમાનાર્થી શબ્દો કોષ્ટકમાંથી શોધીને લખો.

ફા	ના	વિ	આ	ભ	ઋ
જં	ય	નં	અ	તુ	પ
ગ	દ	દો	ભ	પો	ર
લ	સૂ	ર્ય	ણ	લા	વા
મિ	થાં	ભ	લો	ણ	ન
ઉ	પા	ય	ગા	રા	ગી

- નફો = _____
- વન = _____
- નિરક્ષર = _____
- મોસમ = _____
- યુક્તિ = _____
- બખોલ = _____
- મંજુરી = _____
- સ્તંભ = _____
- સૂરજ = _____

પ્રશ્ન-3 નીચેના શબ્દોના વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો શોધીને તીરની દિશામાં આપેલ જગ્યામાં લખો.

પ્રશ્ન-1 નીચે આપેલા જોડકાં માટે સાચો ક્રમ માં લખો.

અ

બ

(1) બરાડી ઉઠવું	☐	(1) સુખી-સંપન્ન થવું.
(2) નિ:શબ્દ થઈ જવું	☐	(2) જવાબદારી લેવી.
(3) બે પાંદડે થવું	☐	(3) ખૂબ ગુસ્સે થવું.
(4) શ્રીગણેશ કરવા	☐	(4) મોટેથી બૂમ પાડવી.
(5) માથે ઉપાડી લેવું	☐	(5) શાંત થઈ જવું.
(6) લાલ પીળા થઈ જવું	☐	(6) કાર્યની શરૂઆત કરવી.

પ્રશ્ન-5 ઉદાહરણ મુજબ એકમાંથી ત્રણ શબ્દો બનાવો.

(1) ખુમારી :	ખુ	ખુશી	મા	માનવ	રી	રીત
(2) મોસમ :	મો		સ		મ	
(3) નાવિક :	ના		વિ		ક	
(4) કોતર :	કો		ત		ર	
(5) ભોજન :	ભો		જ		ન	
(6) સાક્ષર :	સા		ક્ષ		ર	

પ્રશ્ન-6 નીચેના શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ આપો.

(1) પૂરના પાણીની ઝડપે દોડનાર :	_____
(2) ગુરુ દ્વારા અપાતો મંત્ર :	_____
(3) ઘોડાને બાંધવાની જગ્યા :	_____
(4) ગાયોનું મોટું ટોળું :	_____
(5) ધનુષ્યના જેવું અર્ધગોળ સપ્તરંગી દૃશ્ય :	_____

પ્રશ્ન-7 કૌંસમાં આપેલા શબ્દોમાંથી યોગ્ય શબ્દ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

- (1) શિયાળામાં _____ ઠંડી હોય છે. (દવા, હવા)
- (2) મારા શિક્ષક મને _____ આપે છે. (માર્ગદર્શન, માર્ગદર્શક)
- (3) આ પુસ્તક વાંચીને _____ આપજે. (ફરીથી, પરત)
- (4) આજે મને _____ થઈ છે. (દરદી, શરદી)
- (5) તમારે તમારો _____ જરૂર પૂરો કરવો જોઈએ. (વાયદો, ફાયદો)

પ્રશ્ન-8 નીચે આપેલા વિરામચિહ્નો નો ઉપયોગ કરી એક-એક વાક્ય બનાવો.

(1) પૂર્ણવિરામ -

જ. _____

(2) પ્રશ્નચિહ્ન -

જ. _____

(3) અલ્પવિરામ -

જ. _____

(4) ઉદ્ગારચિહ્ન -

જ. _____

પ્રશ્ન-8 નીચે આપેલા ફકરામાં યોગ્ય સ્થાને વિરામચિહ્નો મૂકી ફકરો ફરીથી લખો.

ચાલો ત્યારે આજે એક નવી જ જાતનો પ્રવાસ કરીએ મુસાફરી કેટલી લાંબી છે - ખબર છે 1312 કિલોમીટર જેટલી તમને થશે - અરે કેટલી લાંબી ક્યારે પૂરી થાય ને કેવા થાકી જવાય.

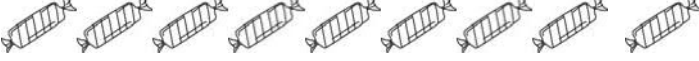

જ. _____

9

માહિતીનું નિયમન

- માહિતીના નિયમનની શરૂઆત અગાઉના ધોરણમાં થઈ ગયેલ છે. આથી તે બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને વિદ્યાર્થીને ધોરણ-6 તથા આગળના ધોરણમાં મદદરૂપ થાય તે માટે ચિત્રાલેખ, અગાઉના ધોરણમાં વપરાતા આવૃત્તિચિહ્ન, પાઈચાર્ટ (ચપાટી ચાર્ટ) અને લંબાલેખનું પુનરાવર્તન આપેલ છે.
- આ વિષયવસ્તુનો ઉપયોગ ધોરણ-6માં થતો હોઈ જરૂર પડે ત્યાં જરૂરી માર્ગદર્શન મળી રહે તે જરૂરી છે. આથી વિદ્યાર્થી મુંઝવણ અનુભવે ત્યાં વિદ્યાર્થીને યોગ્ય માર્ગદર્શન આપવું.

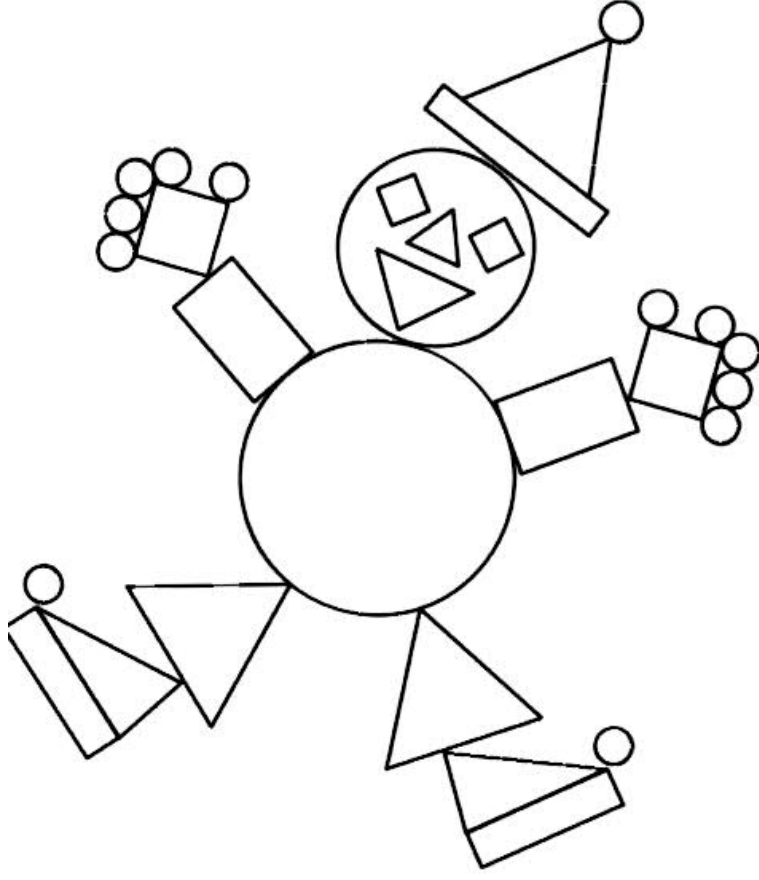
પ્રશ્ન-1 નીચે આપેલ ચિત્રના આધારે નીચે આપેલ કોષ્ટક પૂર્ણ કરો અને પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

ફૂલ	
દડા	
ચોકલેટ	
આઈસ્ક્રીમ	
પેન્સિલ	
ભમરડો	

વસ્તુના નામ	આવૃત્તિ-ચિહ્ન	સંખ્યા
ભમરડો		
ચોકલેટ	 	
ફૂલ	 	
આઈસ્ક્રીમ		
દડા		
પેન્સિલ		

- (1) કુલ કેટલા ચિત્રો છે ? _____
- (2) ચોકલેટની સંખ્યા કેટલી છે ? _____
- (3) સૌથી ઓછી કઈ વસ્તુ છે ? _____
- (4) પેન્સિલ કરતા ફૂલ કેટલા વધારે છે ? _____
- (5) આઈસ્ક્રીમ કરતા દડા કેટલાં ઓછાં છે ? _____

પ્રશ્ન-2 નીચે આપેલ ચિત્રમાં રંગપૂરણી કરી કોષ્ટક પૂર્ણ કરો. તેના આધારે પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

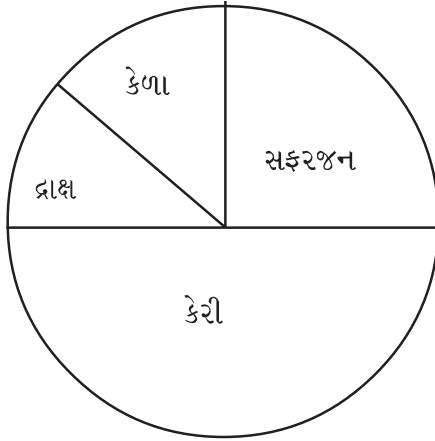
વસ્તુના નામ	આવૃત્તિ-ચિહ્ન	સંખ્યા
ચોરસ		
લંબચોરસ		
ત્રિકોણ		
વર્તુળ		

- (1) કયા આકારની સંખ્યા સૌથી ઓછી છે ? _____
- (2) આકૃતિમાં ત્રિકોણની સંખ્યા કેટલી છે ? _____
- (3) વર્તુળ કરતાં લંબચોરસની સંખ્યા કેટલી ઓછી છે ? _____
- (4) બધા આકારોની કુલ સંખ્યા કેટલી છે ? _____
- (5) 12 ને આવૃત્તિ-ચિહ્ન સ્વરૂપે દર્શાવો. _____

પ્રશ્ન-3 તમારા ઘરમાં રહેલા વાસણોની યાદી બનાવો. આવૃત્તિ-ચિહ્નનો ઉપયોગ કરી કોષ્ટક પૂર્ણ કરો.

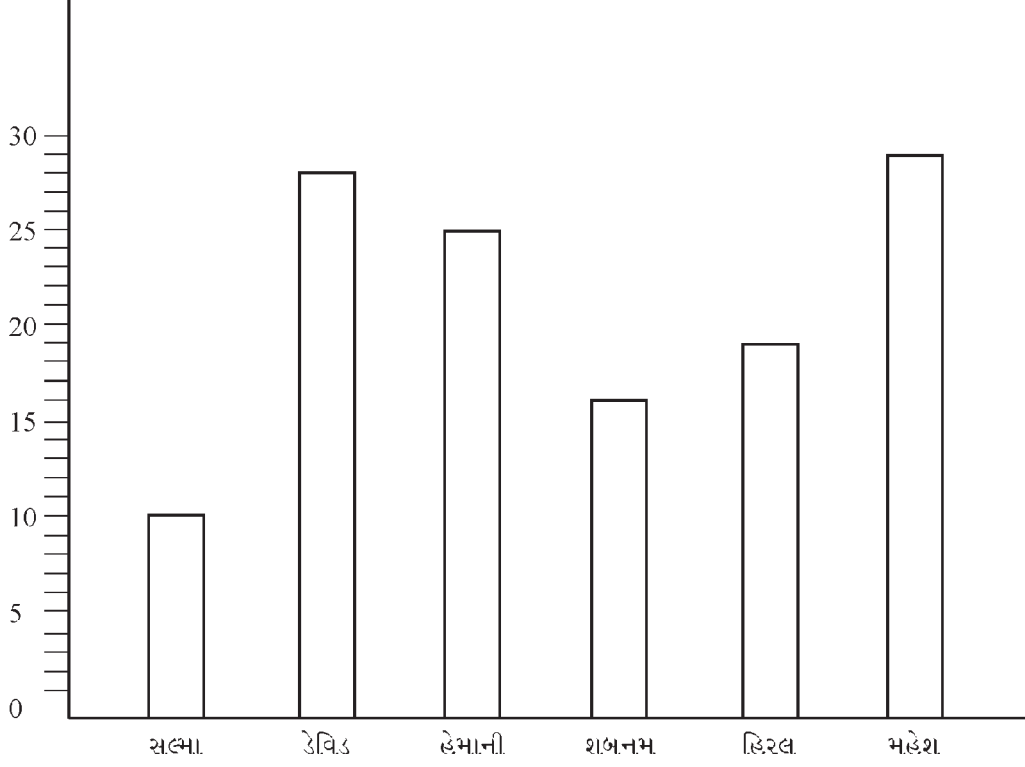
ક્રમ	વાસણનું નામ	આવૃત્તિ-ચિહ્ન	સંખ્યા
1			
2			
3			
4			
5			

પ્રશ્ન-4 એક વર્ગખંડના 40 વિદ્યાર્થીઓને મનપસંદ ફળ દર્શાવતો પાઈ ચાર્ટ આપેલ છે. તેના આધારે પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

- (1) વિદ્યાર્થીઓને સૌથી વધુ કયું ફળ પસંદ છે ?
- (2) કેટલા વિદ્યાર્થીઓને સફરજન પસંદ છે ?
- (3) કયા બે ફળો એવા છે જેની પસંદગી માટે વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા સરખી છે ?
- (4) દ્રાક્ષ પસંદ હોય તેવા વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા કેટલી છે ?

પ્રશ્ન-5 પુસ્તક વાચક સ્પર્ધામાં ભાગ લીધેલ બાળકોએ 30 માંથી મેળવેલ ગુણના લંબાલેખના આધારે નીચે આપેલ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

- (1) શબનમે કેટલા ગુણ મેળવ્યા છે ? _____
- (2) હેમાની અને હિરલના ગુણનો તફાવત કેટલો છે ? _____
- (3) શબનમ કરતાં ડેવિડે કેટલા ગુણ વધારે મેળવ્યા ? _____
- (4) સૌથી વધુ ગુણ કોણે મેળવ્યા ? _____
- (5) મહેશ કરતા સલ્માએ કેટલા ગુણ ઓછા મેળવ્યા ? _____

જવાબો

પ્રશ્ન-1 (1) 31 (2) 9 (3) ભમરડો (4) 2 (5) 3

પ્રશ્ન-2 (1) ચોરસ (2) 7 (3) 10 (4) 31

(5)

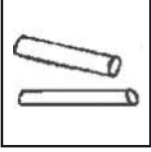
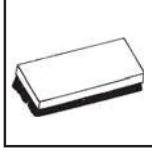
પ્રશ્ન-4 (1) કેરી (2) 10 (3) કેળા અને દ્રાક્ષ (4) 5

પ્રશ્ન-5 (1) 16 (2) 6 (3) 12 (4) મહેશ (5) 19

English

અધૂરા વાક્યને પૂર્ણ કરો.

- (9)   Chandresh has _____
a brother a sister _____
- (10)   Our classroom has _____
chalks a duster _____

9. Whose ?

- આપેલ પરિસ્થિતિને સમજીને કોંસમાં આપેલ શબ્દો (my, your, our) પૈકી યોગ્ય શબ્દ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

- (1) મને મારા પપ્પાએ સાઈકલ લાવી આપી.

This is _____ bicycle.

- (2) તમને તમારા કાકાએ રમકડાં આપ્યાં.

These are _____ toys.

- (3) આ અમારી શાળા છે.

This is _____ school.

- (4) તમે તમારા મિત્રને પુસ્તકો ભેટ આપતાં કહો છો.

These are _____ books.

- (5) તમને તમારાં જન્મદિવસ નિમિત્તે ભેટ મળી.

These are _____ gifts.

10. Who ?

- ઉદાહરણમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે નીચે આપેલ વાક્યોનાં પ્રશ્નાર્થ વાક્ય બનાવો.

ઉદાહરણ : Hiren is a teacher.

– Who is a teacher ?

- (1) Mohanbhai is an engineer.

– _____

- (2) She sang a song.

– _____

- (3) My sister cut the cake yesterday.

– _____

- (4) Amit eats laddus.

– _____

- (5) Smita is running.

– _____

- ગામનાં વિવિધ વ્યવસાયકારોને ધ્યાનમાં રાખી તમારા મિત્રને ‘Who’ થી પ્રશ્ન પૂછો અને જવાબ મેળવો.

